

Bussumers uit de jaren twintig

Deze keer aansluitend op het thema van de Open Monumentendagen 2025 portretten van een restauratie-architect en zijn zonen, die in Bussum woonden maar elders werkten, en de bewoners van twee panden die opvallende gevelstenen in hun woningen lieten aanbrengen.

Marja Klein

A.A. Kok

Kok

Abel Antoon Kok werd op 23 mei 1881 geboren in Dordrecht als zevende kind van bouwkundige Theodorus Kok en Allegonda Katrina Wolthers. Na het overlijden van zijn vader verhuisde het gezin naar Amsterdam waar Abel bouwkunde ging studeren. Hij werd (restauratie)architect. In 1908 startte hij samen met A.R. Hulshoff een architectenbureau op Singel 119 in Amsterdam.

Kok trouwde op 17 juni 1909 met Christina Buttinger, geboren in Amsterdam op 19 december 1883. Zij kregen twee zonen: op 1 april 1911 werd IJsbrand geboren en op 21 juli 1912 Albertus Jacobus Theodorus. In oktober 1915 verhuisde het gezin naar Zwarteweg 17 in Bussum. Anderhalf jaar later namen ze hun intrek in Parklaan 31, een mooi landhuisje van K.P.C. de Bazel uit 1903, waar Kok een aanbouw aan had laten maken.

Toen zijn partner Hulshoff in 1915 directeur werd bij de Dienst Publieke Werken in Amsterdam, zorgde hij ervoor dat Kok als architect 1ste klas/adjuncthoofd van de afdeling werd aangenomen. Kok bleef daar werken tot 1920 en begon toen voor zichzelf.

Het gezin keerde in april 1929 terug naar Amsterdam, en ging wonen op Minervalaan 14/I. Het bureau van Kok bleef in Amsterdam gevestigd en verhuisde in 1930 naar een door hemzelf ontworpen pand aan Herengracht 495. Belangrijkste opdrachtgevers waren de Vereniging Hendrick de Keyser en de Stichting het Wijnhuisfonds in Zutphen. Hij hielp mee met de oprichting van Erfgoedvereniging Heemschut, een vereniging ter behoud van cultuurmonumenten. Hij werd redacteur en secretaris van het tijdschrift van Heemschut en was daar tot 1946 bij betrokken. Ook heeft hij de Atlas Kok samengesteld: een verzameling oude kaarten, tekeningen, foto's en bouwplannen – met de focus op Amsterdam – die drie eeuwen bestrijkt. Hij gebruikte dit regelmatig voor zijn restauratieprojecten.

A.J.T. Kok

Y. Kok

Foto-onderzoek – deel 5

Hij overleed op 15 april 1951. Zijn zoon IJsbrand nam diverse lopende projecten van zijn vader over. Evenals zijn broer, die jong overleed, had IJsbrand een opleiding gevolgd aan de Amsterdamse Industrijschool, afdeling Bouwkunde. In 1948 had hij zijn eigen huis laten bouwen aan Julianalaan 6 in Baarn. In 1962 nam hij het hele architectenbureau van zijn vader over, dat zich inmiddels aan Lijnbaansgracht 245 bevond. Hij heeft vrijwel alle hofjes van Haarlem gerestaureerd en bovendien vele dorpskerken.

In 1968 woonde hij op het door hemzelf gerestaureerde adres Amstel 284. IJsbrand overleed 22 april 1980, waarna het architectenbureau ophield te bestaan.

Metus

Jouke Cornelis Metus werd geboren op 22 januari 1867 in Amsterdam als zoon van 'scheepsgezagvoerder' Jouke C. Metus en Margaretha C. Bakker. Hij trad in de voetsporen van zijn vader en werd op 17 december 1884 als stuurmansleerling geplaatst op het schip Tienhoven, dat reisde tussen Rotterdam en Java. De gage was 12 gulden per week volgens de Comportementsboeken. Dit zijn registers waarin de Kweekschool voor de Zeevaart in Amsterdam de vorderingen bijhield van zijn leerlingen. Op 27 juni 1886 kwam Jouke jr. terug van de reis 'met zeer goed attest' en op 18 september van datzelfde

jaar slaagde hij voor het examen '3de stuurman voor de Groote Vaart'. Metus maakte carrière bij de Koninklijke West-Indische Maildienst (KWIM), een in Amsterdam gevestigde rederij die passagiers, post en andere vracht vervoerde tussen Nederland en Suriname, later ook New York.

Op 28 augustus 1895 trouwde Metus in Den Helder met Marretje van Zweden (geboren 4 augustus 1871). Datzelfde jaar verhuisden ze naar Amsterdam. Hier werd op 6 december 1897 dochter Margaretha Anna Catharina (Greta) geboren. In april 1903 vertrokken ze uit Amsterdam om in Watergraafsmeer te wonen, dat toen nog (deels) een zelfstandige gemeente was. In 1913 trok het gezin naar Lochem en streek oktober 1918 neer in Bussum. Ze betrokken een pand aan Koningslaan 54 (nu 52), dat in datzelfde jaar was gebouwd door architect H.J. Dekker. De gevelsteen aan dit pand heeft de afbeelding van een stoomschip en een vuurtoren. 'Pelaboehan

Santosa' staat eronder, Maleis voor 'veilige haven'. Dat had Metus kennelijk hier gevonden.

Metus overleed op 6 april 1925, dus kort nadat deze portretfoto was gemaakt. Zijn dochter Greta trouwde op 27 maart 1930 met de in Frankrijk geboren Emil Francois Merle. Ze verhuisden naar Amsterdam, waar al op 3 november 1931 de echtscheiding werd uitgesproken. Greta keerde terug naar Bussum. Er verschenen vanaf dat moment advertenties in de *Bussumsche*

J.C. Metus en
M. van Zweden

M.A.C. Metus

Courant waarin zij zich aanbiedt als 'Leerares Fransch en Handelsw. en translatrice'. Ze woonde en gaf les op Koningslaan 54, waar haar moeder ook nog steeds woonde. Op

15 november 1933 trouwde ze met Simon de Jong. Het echtpaar gingen wonen Albrechtlaan 6, waar Greta haar lessen voortzette en van daaruit advertenties bleef plaatsen. Ook was zij actief voor de Bussumsche Rijkschool aan de Gooibergstraat 38. In 1940 liep ook haar tweede huwelijk op een scheiding uit, waarna ze opnieuw terugkeerde naar haar moeder op de Koningslaan. Greta overleed op 27 januari 1946, pas 49 jaar oud. Haar moeder verhuisde naar Gooibergstraat 12. Zij overleed op 15 oktober 1957 in Warnsveld.

Sleeswijk

De buurman van Metus aan de Koningslaan liet ook een gevelsteen aan zijn huis aanbrengen. Deze toont een wegwijzer en dat was niet voor niets.

Jan Alexis Sleeswijk werd geboren op 4 december 1868 in Amsterdam als zoon van Reijndert Sleeswijk en Alida C. Beijer. Nadat zijn moeder eind 1904 was overleden, kwam hij samen met zijn vader, broer en zus naar Bussum, waar het gezin ging wonen op Groot Hertoginnelaan 18.

Op 30 juli 1914 trouwde hij op 47-jarige leeftijd met Johanna Margrietha Vlieger (Marie), geboren op 11 februari 1870. Na een vijfjarig verblijf aan de Amersfoortsestraatweg vestigden zij zich in december 1934 in het net gebouwde pand aan Koningslaan 54a (nu 54) van architect Ph. J. Hamers.

Sleeswijk was uitgever en beroemd om zijn kaarten en atlassen van Nederland, die o.a. onder de naam 'Wegwijzer' werden uitgegeven. Een kaart kostte 50 cent, op linnen 1,50 gulden en de atlas in linnen band kostte volgens de reclame 90 cent. Hij kreeg klinkende recensies. Van de *Enschedese Courant* ('voor velen is het tevens een aanmoediging eens te gaan reizen en trekken in eigen land') tot aan de *Friesche Kerkbode* ('... de accuratesse hebben wij bewonderd...'). En van de *Nederlandsche Jager* ('...ook HH jagers zullen goed doen zich dezen atlas aan te schaffen.') tot aan de *Politiegids* ('Zoowel deze kaarten zelve als zij, die ze raadplegen, zullen hun weg wel vinden!'). Om nog maar te zwijgen van

De Revue der Sporten uit 1918: 'Een iegelijk, die wel eens tochten heeft gemaakt in de automobiel, kent den naam Sleeswijk. De kaarten van dezen Bussumschen uitgever worden alom geapprecieerd. Weer is zulk een nuttig voorwerp de collectie komen vermeerderen, en thans ligt voor ons een kaart van Zuid-Limburg met het aangrenzende gedeelte van België en Duitschland. Ook deze editie is goed

**J.A. Sleeswijk en
J.M. Vlieger**

verzorgd en vermeedert den roem der geheele serie. Wij hebben persoonlijk steeds genoeg van deze kaarten op onze tochten gehad, en kunnen ze iedere tourist warm aanbevelen.'

Nou, dan mag je wel een gevelsteen met wegwijzer op je huis laten zetten!

Sleeswijk is thuis overleden op 30 mei 1943; zijn vrouw was bij familie in Deventer toen ze op 9 december 1945 overleed.

Bronnen

Archief Historische Kring Bussum
Archief Gooi en Vechtstreek
Archief Amsterdam
Archief Het Nieuwe Instituut
Lokale kranten
Online-begraafplaatsen.nl
Wikipedia

Originele fotoboek

<https://archiefgooienvechtstreek.nl/SSAN052 inv.nr.8190 + 8191>

